

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de doue ori pre septemana: Duminca si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditiua foiei pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori fran'ate, adresate cãtra espeditiua. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 8. ANULU XLX.

Sabiu, in 28 Ianuarie (9 Febr.) 1871.

tru celelalte pãrti ale Transilvanie si pentru provinciile din Monarchia pre unu anu 8 fl. iera pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri stãtine pre anu 12 1/2 anu 6 fl. Inseratele se platescu pentru infãt'a ora cu 7 cr. sirulu, pentru a dou'a ore cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Eveneminte politice.

Tota lumea este preocupata astadi de armistiulu incheiatu intre nemti si francesi si preste totu de cele ce se intempla in Franci'a. In rendulu trecutu amu aratatu conditionile puse de nemti si acceptate de Favre si de partea regimului din Parisu si amu amintitu si de impregiurarea, ca partea regimului, ce reside in Bordeaux, nu pre voiesce sa scie de ce a facutu Favre cu Bismarck. De aici se aru pute incinge unu altu evenimentu nu mai putienu insemnatu si plinu de ormãri grele, se aru pute nasce unu dualismu in conducere tieri si o sfesiare, carea aru fi cu atãtu mai funesta cu cãtu inamiculu se afla inca in Franci'a si aru trage folosele cele mai mari din cãrt'a francesiloru intre sine, cu ocaziunea facerei pãcei.

Mai la vale urmãza unele date mai in detaiu in afacerea acãst'a, pre care le reproducemu din alte diuarie. Cu tote aceste e de creditu ca francesii, in numeru precumpanitoriu, inclina spre pace pentru-ca vedu ca obosel'a de acum nu le permite a continuã unu resbelu, care sa pretinda numai sacrificii si sa nu pãta aduce ecuivalente.

Diuaristic'a straina ne indrãpta atentiunea nãstra asupr'a altui coltiu alu continentului european, si adeca asupr'a Romaniei. Din cãte amu pututu celi si in unele diuarie ale nãstre si amu combinatu si noi, amu ajunsu la convingerea ca unu intunerecu nepatrunsu jace asupr'e viitoriului Romaniei. Ce va fi dincolo de acestu intunerecu nu voru unii si nu sciu altii sa ne spuna.

De oamdata ne tienemu de fapte implinite si pentru de a ne pune in stare spre a avã o idea despre situatiune in Romani'a dãmu in cele urmãtoarie o pretinsa epistola a principelui Carolu cãtra o pretinsa personalitate de puseitiune inalta, publicata (epistol'a) in A. A. Ztg. Epistol'a e de cuprinsulu urmatoriu :

Multu stimat amice! Este de multu de cãndu amu pregetatu a dã unu semnu de viatia. Asiu dorã inse sa fii numai o ora in loculu meu, sa te convingi, cãtu e de impartitu si cãtu e de coprinsu tempulu meu de lucru, de grigi si de desamagiri. Nu mai e multu si suntu cinci ani cãndu m'amu decisu in unu modu cutediatoriu, a me pune in fruntea unei tieri atãtu de bine cuventata de mam'a natura si de alta parte totusi atãtu seraca. Cãtu eu inapoi asupr'a acestei bucãti de tempu, scurte pentru viati'a unui poporu si lungi, fatia cu unu omu doritoriu de inaintare, trebuie sa mi diciu, ca pre putienu amu putu folosi acestei tieri. Me intrehu de multe ori cine pãta vin'a, o portu eu, carele nu amu cunoscutu caracterulu acestui poporu, ori o pãta elu, carele nu voiesce a fi condusu, nici pricipu cum sa conduca. Din calatoriile mele cele multe in tote tienuturile principatelor si din contactulu cu tote clasele societãtiei, credu ca voi fi ajunsu la convingerea, ca imputarea nu me privesce nici pre mine nici pre poporu preste totu, ci pre acei'a, cari s'au impusu de conducatori ai tieri, ce i'a nascutu. Acesti omeni adeca, carii cultur'a loru intrãga politica si sociale si o au castigatu mai cu sãma in strainatate, uitãndu impregiurãrile de acasa cu ocaziunea aceea mai de totu, se nisuiescu a transplantã in patri'a loru ideile supte de densii acolo, indesate in forme utopice, fãra a esaminã deca se potrivescu. Asiã acãsta tiera nenorocita, ce erã pururea apasata fãrte, fãra de transitione dela unu regimu despoticu a sositu dintr'odata la constitutione cea mai liberale, cum nu mai are altu poporu in Europ'a. Dupa esperinti'a facuta tienu acãsta impregiurare de o nenorocire mare, pentruca romãni nu se potu laudã cu virtuti calatieneseci, ce se ceru la form'a de statu quasi republicana. Deca acãsta tiera binecuventata, cãrei

intre alte impregiurãri i s'aru putã proroci viitoriulu celu mai abundantu, nu mi-aru fi intratu asiã de tare la inima, rabdarea mea erã demulta terminata. Acum inse amu facutu cea depre urma incercare, carea me va face sa aparu in ochii partiteloru de aici, precum si in cei ai conducatoriloru politici de frunte ai romãniloru, cã unu omu fãra de iubire cãtra tiera, postpunendu tote respectele personali si pãte sacrificãndu popularitea mea. Aru fi fostu inse o neglijere neresponsabile a delorintiei deca a-si fi tacutu de acestu reu si mai departe si deca asiã fi lasatu cã tier'a se fia si mai incolo o victima a partiteloru. Aici pre pamentu ce e dreptu o patiesce cineva to'ude-un'a, de cãte ori are curagiulu sa spuna adevèrulu si sa numesca lucrurile pre numele loru si asiã pãte mi va umblã si mie; cu aceea deosebire, cu multiamire recunoscuta din parte-mi, ca mi sta cale deschisa a me reintãrce la o viatia fãra de grigi, independinte, impreunata cu scrierea cea mai mare familiaria, o scumpa patria, a cãrei magnetu nici in orele cele grele n'a incetatu a me atrage la dens'a. Regretezu numei ca vointi'a mea cea buna a fostu asiã de nerecunoscuta si respalita cu ingratitudine. De ore ce acãsta sorte ni comuna cu a multoru muritori, me voi scã mângaiã cu umbletulu celu spirituale, mai cu sãma in cerculu celu vivificatoriu alu D-tale si asiã cu inceptulu voi uitã la ce amu nisutu odata.

Carolu.

Statutul organicu biser. in frontaria militara.

Pentru de a se pune odata capetu daunoselor ingerintie si amestecuri ale autoritatiloru politice din frontiera militara in autonomi'a bisericiei nãstre dreptucredinciose romãne resaritate, Consistoriulu diecesei Caransebesiului s'a veditu constrinsu a recurge in mai multe ronduri la In. Ministeriu imperialu de resbelu din Vien'a. Dispusetiunea inaltu aceluia-si luata asupr'a pretinseloru recourse este urmatoriu :

Rescriptu ala Inaltului Ministeriu imperialu si regescu de resbelu ddo 20 Ianuaru 1871 despart. 10 Nr. 138 indreptatu cãtra Prefectur'a militara c. r. in Petrovaradinu. —

Inca cu rescriptulu indorsatulu din 7 Decembre 1870 Nr. 7756 s'a impartasitu spre eruare si relationare Prefecturei militare o resrepresentatione gravaminale a Oficiulu diecesanu gr. or. din Caransebesiu, privitoare la ingerintiele si amesteculu autoritatiloru militare in autonomi'a, ce s'a garantatu dela pre inaltulu locu cu statutulu org. din 28 Maiu 1869 comunitatiloru bisericesci gr. or. in afacerile loru bisericesci, scolare si fundationale.

Acelu consistoriu a mai inaitatu incãce si in 2 ale lunei curinte o asemenea plangere, ce se alatora aci, reinoindu-si rugarea, cã sa se puna odata capetu la aceste ingerintie.

Ordinatieuna prefecturei militare din 21 Nov. 1870 Nr. 7720. alaturata in copia autentica la ultim'a plangere a oficiulu diecesanu mentionatu, din care ordinatiune se vede, cum cuprinde si intielãge prefectur'a militara determinatiunile Statutulu pre inaltu, — indãmna pre ministeriulu imperialu de resbelu a intimã prefecturei militare, ca Ministeriulu imperialu de resbelu preste totu vorbindu, nu a afla intemeiate parerile prefecturei militare, ce se pare a si le fi facutu atãtu in privinti'a esecutãrei determinatiuniloru cuprinse in acelu statutulu pre inaltu sanctionatu cãtu si in privinti'a marginiloru, pãna unde are a se estinde influenti'a competentã autoritatiloru militare.

Dar' totu de odata nu pãte consenti Ministeriulu imperialu de resbelu nici cu opiniunile Oficiulu diecesanu din Caransebesiu in privinti'a acelor

pasagie ale representatiuniloru sale, dupa care aru avã a se defini si normã influenti'a organeloru militare.

Dreptulu supremei inspectiuni, rezervatu Majestãtei Sale in afacerile bisericesci si scolare gr. or., in lini'a dintãiu, de buna sãma, are a se exercitã numai prin autoritãtile tieri si acelasi dreptu alu supremei inspectiuni nu vãtama de locu autonomi'a comunitatiloru bisericesci si scolare gr. or. indata ce la respectivele determinatiuni ale statutulu ambele pãrti aru dã unulu si acelasi intielesu.

Luãndu-se in consideratiune ordinatiunile, ce s'au aflatu in vigãre in frontaria militara inainte de emanapatiunea pre atinsulu statutulu pre inaltu resulta de sine modalitate, dupa care au de a sã aduce aceste ordinatiuni in consunantia cu determinatiunile statutulu organicu.

Autoritãtile frontarie militare nu au avutu nici inainte de acãst'a in afaceri bisericesci si scolare o sfera de activitate imperativu independinta. Ele au avutu de a procede in cause bisericesci si scolare totudeun'a in coactielãgere si consentire cu preotimea, reprezentantii bisericesci si cu antistiile comunali.

Deca in loculu acestoru organe aci amintite s'a pusu astãdi sinodulu, comitetulu si epitropi'a parochiala, asiã sfer'a de activitate garantata de pre inaltulu locu acestoru corporatiuni noue trebuie respectata tocmã asiã, precum s'a intomplatu in privinti'a organeloru, ce au custatu inaintea statutulu.

De alta parte aceste corporatiuni nu se voru simti marginite in autonomi'a loru, deca unu organu alu autoritatiloru politice va asistã in afaceri bisericesci la pertractãri despre ratiotiniu, apoi despre starea averi bisericesci, de ore ce acestu organu fãra de aceea se infaciosiãza ca datoriu da socoteli fatia cu comitetulu parochialu si nu cã membru indreptatitu la consultatiune; asemenea nu se vãtama autonomi'a, deca mai departe in privinti'a collectiunei si compunerei de date statistice, necesarit guvernulu statulu, intre cari vinu a se adnumerã si conspectele periodice despre averea bisericescã, precum si in tote afacerile cladiriloru bisericesci se revãrsa o atare influentia si pentru autoritãtile politice, de ore ce numai ele suntu chimate in numele supremei autoritãti a statutulu, de a dã in afaceri de cladiri bisericesci pre temeiulu Condiceii de legi civ. com. consensulu politienescu si politicu de edificare si de a revidã si esaminã planurile de cladire. Totu acãsta se intielege si despre posesiunile de pamentu ale bisericiloru, de ore ce tienera in evidentia e acestoru proprietãti in cãrtile publice funduare asemenea este o agenda a autoritatiloru politice.

Ce se atinge de afacerile scolare si fundationale, nu se pãte detrage autoritatiloru militare influenti'a in tote directiunile mai susu aretatate, acãsta influentia li-se compete mai departe la inscolare si aplicarea de invetiatori pre cãtu privesce referintiele loru personale si a le averei, ale cãror'a de judecare cade in competenti'a autoritatii politice, apoi la tienera in evidentia a copiiloru inscolati, precum si la permisibilitatea aplicãriloru de invetiatori spre a se implini tote acele ordinatiuni politice si politieneseci, dela care aterna preste totu primirea de invetiatoriu si sustinerea unui individu in ore-si care comuna, in fine la conscriptiunea si suprãveghierea scoliloru de cãtra statu si visitarea loru timporale.

Ce se tiene in fine preste totu de intrevinerea organulu politicu la adunãrile comitetelor parochiale, in privinti'a acãst'a prin rescriptulu din 11 Augustu 1870 despart. 10 Nr. 2017 si de altmãntrelea s'a desifto, ca atari interventioni sa se marginesca numai la casurile cele mai necesarie,

și ca respectivele organe, de sine se înțelege, numai atunci au dreptul de a indica veto, dacă în adunare se iau sub deliberatione obiecte, care nu cadă în sfera de activitate a adunării, totuși prin o stare intervenție nu se poate privi de vătămata autonomiei comunităților bisericesti.

Din premisele acestea va înțelege Comandă militară, ca în afacerile bisericesti și școlare ale românilor greco-orientali, ordinațiile politice de până acum numai au neconditionată valoare și ca activitatea corporațiilor create prin statutul sancționat de la preînaltul loc în 28 Maiu 1869 nu se poate repinge că o ingerință în susu atinsele ordinații.

În acestu înțelesu se recuira totu de o dată și Consistoriulu diecesanu din Caransebesiu spre a se înțelege și învoi mai de aproape cu prefectură militară despre acele mesuri, cari aru fi a se lua pentru de a pune în lucrare în modu corespondentiu statutulu din 28 Maiu 1869 și de a face, că instituțiile acelu-asiu sa se dezvoltă și prosperă în modu salutaru, cari masuri apoi, în casulu învoirei ambelor părți aru fi de a se publică atâtu preotimiei parohiale, câtu și autorităților confiniare.

Deci conformu îndigitatiunilor date, prefectură militară va avé din indemnulu ambelor reprezentatiuni gravaminale presente consistoriale a se pune în înțelegere cu amintitulu Ordinariatu și a relaționă despre rezultatu eventualminte despre dispușiunile luate.

Dacă se voru ivi cum-va asemenea conflicte și cu comunitățile serbesci greco-orientale, în atare casu este de a se efectui o asemenea învoire între ambele părți.

Dietă Ungariei.

Presedintele S o m s s i c h deschide ședința din 24 Ian. la 10 ore. Dintre ministri au fostu de facia: K e r k a p o l y, H o r v a t h, G o r o v e F e s t e t i c s, S z l a v y, A n d r á s s y și B e d e k o v i c s.

Protocolulu ședinței precedente se autentica. Presedintele și conte A. B e t h l e n anunță câte o petitiune.

FOISIORA.

Despre simțieminte.

(Prelegere publică ținută în 21 Ianuaru a. c. de prof. Nicolau Cristea).

(Urmare)

Bine este desemnatu acestu feliu de simțiemintu de poetulu A l e s s a n d r i și a nume în poeziă intitulată „Întorcerea în țieră“.

Eata îndată la începutu ideile cari se ajută imprumutatu unele pre altele:

- „Pre muchi de prapastii lunecându usioru
- „Cu corbii de iérna me întreceamu în sboru
- „Saniami cea mica, morgulu meu celu dalbu
- „Albe lasă urme pre umetulu albu.
- „Sburamu noi că gândulu ce me impresură
- „Gândulu meu că mine în ceriuri sbura“.

Pâna aci avemu idei de acele cari se ajută unele pre altele. Urméza inșă mai departe ideii amestecate cu pedecile îndreptate contra acestor'a:

„Eu resbateamu între troieni de ninso r i“ dice poetulu mai departe.

„Elu (gândulu) lasa în urma troleni lungi de nori“

„Căci mergeamu departe: elu cătra o stea,

„Eu, instrainatulu, cătra țieră mea“.

Poetulu continua în a face și mai marcabilă pedecă prin următoarele:

- „În zadaru copacii crengile și plecă
- „Și zapad'a n calemi pre rendu scutară
- „În zadaru și ceriulu viscole stîrnea
- „Și cu fulgi prin neguri câmpii asternea.
- „În zadaru și lupii codrii resbatendu
- „Cu crivetiulu iernei m'alungă urlându.

Aici e culminatiunea pedecii. De aci înainte sa începe momentulu simțiemintulu de bucuria, care poetulu lu esprima astfel:

- „Și lupii ce urla și arborii muti
- „În negura deșă remanea perduti
- „Căci mergeamu în grabă: gândumi cătr'o stea
- „Eu, instrainatulu, cătra țieră mea“ etc.

În fine apoi termina asiă:

La ordinea dilei sta încheierea desbaterei generalei despre bugetulu anului 1871.

E. S i m o n y i are cuvintulu de încheiere și combate pre unii ante vorbitori; Thād. P r i l e s z k y face unele observatiuni personale, cu care se și încheie desbaterea generale.

Urméza votarea nominale despre întrebarea: „Primesce cas'a ablegatiloru raportulu generalu alu comitetului financiale despre bugetulu an. 1871 în genere că basa pentru desbaterea speciale séu nu?“

Resultatulu votarei e:

Dintre a 432 deputati verificati votara 263 cu „d'a“ cu „nu“ 41, absenti 128, bugetulu e asiă dara acceptatu cu o majoritate de 222 voturi.

Dupa acestea trece cas'a îndată la desbaterea speciale.

K o l. S z e l l referéza în numele comitetului financialu despre propunerea regimului relativu la meliorarea lăfeloru amplotiloru.

B r. L. S i m o n y i ia că primu vorbitoriu cuvintulu, pentru de a se pronunță asupra obiectului acestu'a. Elu enaréza, cum demoraliséza borocratia pre poporu și succuesce regimulu a reduce numerulu amplotiloru. Și densulu voiesce, că amplotiarii sa se plătesca bine, inșă numai acei'a, carii suntu necesari.

În înțelesulu lui S i m o n y i, dorindu totu odată ca lefele amplotiloru sa se melioreze vorbescu H o r n, K e m é n y, D e á k și B u d a y, contr'a E. S i m o n y i și H u s z a r.

Ministrulu de finanie K e r k a p o l y apera prin cuvinte puține propunerea relativu la meliorarea lăfeloru și o recomanda spre primire.

Încheierea ședinței la 1/4 3 ore.

Din Delegatiunea reichsratului.

Ședința comitetului bugetariu din 19 Ian. a delegatiunii senatului imperialu.

La ordinea dilei e continuarea desbaterei asupra extraordinariulu bugetulu de resbelu.

S t u r m referéza despre pretensiunea lunaria de 489,000 fl. pentru sustinerea provisoria a armatei în starea de facia și recomanda reieptarea propunerei.

„Periti neguri dese: eata dulcea stea
„Piei străinatate; eata țieră mea.

Simțiemintulu de intristare e condiționatu de pedecă ce se prezentă ideiloru, fără de a fi devinsa prin alta idea, din contra, de multe ori venita că unu óspe neplacutu între celelalte idei, asiă încatu nu se poate omulu curati de ea. Asiă d. e. e cineva în ideile ce i representa sufletului seu lucruri bune, dara deodată vine ide'a, ca a perdutu o persóna iubita, fia parinte, fiiu etc. că sa nu o mai pótă avé nici odată; séu vine ide'a ca este cuiya cu ceva datoriu; séu ca a fostu vatematu în ceea ce privește onórea sea în unu modu irparabilu; séu în averea sea; séu cându a avutu o idea buna și o perde asiă încatu nu și o mai pótă aduce aminte; séu trece dela o stare la alta cu sciintia, ca la cea dintai nu se mai pótă întorce. Casulu cestu din urma ne esplica pótă pentru ce plângu tóte miresele, celu putienu asiă se dice, cându esu din starea cea fără de grigi din cas'a parintésca, spre a trece în cea cu grigile casniciei.

Durerea carea o causeza aducerea aminte de vre-o astfelu de împregurare trista ce se arunca în sirulu altoru idei ni o infacisíza poetulu Virgiliu în mai multe locuri ale Eneidei, cu deosebire inșă avemu loculu: „infandum iubes regina renovare dolorem“, va se dica loculu unde se espune ca intra cele ce se petrecea între Ene'a și Dido dupa descălecarea celui dintai în Afric'a, acum Enea erá silitu sa mai reia odată tóte suvenirile cele triste dela caderea Troiei și sa le tréca în revista; — acést'a erá pré tristu, pré durerosu pentru bietulu Enea. Dintre poetii nostri gasimu la B o l i a c u poeziă „Ocn'a“, carea ne descrie felulu acestu de simțiemintu, unde barbatulu, carele și-a ucisu visându muierea, pre carea o iubea, erá că afara de simtiri, cându și aducea aminte de perderea fericirii sele și de modulu cum a perdutu acést'a fericire. Mi pare reu ca colectiunile de poeziile lui Boliacu au devenitu asiă de rari pre la noi, încatu nu amu fostu în stare sa citezu anume, bateru unele strofe din poeziă cea amintita.

G r o c h o l s k i dice ca reieptarea acést'a aru fi, facia cu referintiile politice ale Europei, o paralisare a politicei regimului. R e c h b a u e r disputa antevorbitorulu ca reieptarea aru fi o paralisare a politicei austriace. Sporirea puterii înarmate pótă ca la începutulu lui Septemve aru fi fostu rectificata, de-si densulu și acést'a o dubitéza, acum inșă nu mai este. Iritarea în Europ'a mai exista inșă, spre potolirea ei suntu alte mudi-lóce necesare nu inșă cavaleria. Contr'a Russei și cestiunei Mrei Negre ne suntu referintiile nóstre amicabile cu Germania cea mai buna ezitru. Cestiunea româna nu e demna de consideratu. Spese mari militari sporescu resbelulu permanentu. O desarmare a Austriei nu aru fi daunatósă ei favorabile. Baronulu P a s c o n t i n i i se pare situatiunea Europei inca fórté amenințatóre și nu pótă lua responsabilitatea asupra sea, a votá, ca Austria sa faca începutulu cu desarmarea. G r o c h o l s k i pledéza de repetite ori pentru propunerea regimului. B r e s t l propune sum'a rotunda de 900,000 cu condițiunea, ca pâna la medulu lunei lui Februariu sa se îndeplineasca desarmarea.

Ministrulu K u h n arata în modu evidentu imposibilitatea pretensiei lui B r e s t l, în deoseb cu privintia la durat'a delegatiuniloru, care pâna la 8 Februariu d'abiá se voru încheia. Desbaterea capetá din ce în ce o facia totu mai viua, la care luara parte mai toti membrii comitetului, dintre cari merita cu deosebire a fi amintiti pentru vorbirile loru cele de totu serióse principele S c h w a r z e n b e r g, G i s c r a și K u h n; se înțelege pentru propunerea regimului.

Că referinte pentru ședințele delegatiunii se alesă cu unapimitate B a u h a u s.

Revista diaristica.

Cetimu în „Albin'a“.

Gambeta cu datulu din 31 Ian. dede din Bordeaux o proclamatiune, form'a de manifestu, cătra poporulu Franciei, prin care în tonu ageru și doiosu se plânge pentru pactările guvernului din Parisu și anume contr'a armistiului încheiatu — fără scirea partei guvernului din Bordeaux, și atinge daunósele consecințe; adauge apoi cele mai întetitorie admonitiuni cătra poporu și cătra armate, că

Shakspeare acelu maestru neajunsu în copierea de caractere psihice, a sciutu sa depinga fórté bine simțiemintele în dramele sele. La densulu aflámu complicatiuni de simțieminte depuse în unu tablou séu o icóna deodată. Asiă în Hamlet pune unu feliu de adiare de bucuria în momentulu acelu cându acestu nefericutu are deplin'a convingere, ca unchiulu seu în înțelegere cu mam'a sea au omóritu pre tatalu seu. Hamlet mai nainte erá pururea tristu, pentru ca nu sciea cine a fostu ucigasii tatáneseu. Cogitarea de a erú cine au fostu ucigasii atât'a lu posomorrea, încatu caduse în melancholia aproape de desperatu. Departarea séu delaturarea acestei nesciintie lu face, că pre unu momentu sa fia veselu, pentru ca de aci încolo e în pusetiune de a se decide pentru ceva pozitivu.

„Motivulu celu mai tare pentru ce aventarea ideiloru produce bucuria și împedcarea acestor'a în tristare“ dicu psihologiu, „e de a se caută în natur'a sufletului inșosi. Esistintia cea adevérata a sufletului este sciintia lui de sine... Ideile lui suntu viati'a și garanti'a vietii lui. Viati'a e mai intensiva, mai plina, pulséza mai iute, deca are idei tari, multe și mai nobile; viati'a pare a se ruina, deca pre orizontulu spiritualu se misca idei debile, putiene și cari abiá se tirescu.“

O episoda frumoasă din Iliad'a vechiulu poetu Homer (cant. VI) sa ne servéca aici spre a tréce mai departe în privirea ce o facemu asupra simțiemintelor. Hector unu fiiu alu regelui Troiei, Priamu, erou de frunte și barbatu alu Andromachei, și iea diu'a buna dela acest'a, pentru ca elu pléca sa se lupte cu Achilu, inimicu neimpacatu alu Troieniloru. Andromache s u r i d e c u o c h i i p l i n i d e l a c r i m i. În sufletulu femeii Andromache ideile: ca ce barbatu are dens'a, câtu de superba este dens'a ea se pótă numi consort'a lui, producu s u r i s u l u, ea e fericita și mai tare cându cugeta la atentiunea barbatului ei, căci a parasitu câmpulu de batalia anume pentru că sa vina a casa sa o véda; în fine binecuvéntarea ce o da fiiului seu i cade și densei, că mama fórté

în timpul de trei săptămâni alu armistiului să nu se dea lenevirei, ci să se prepare din toate puterile pentru continuarea rebelului! — De aci se poate splică, ca caderea Parisului, la burse nu face efectulu asteptatu, nu schimbă cursurile mai de felu.

Cu toate acestea, delegatiunea din Bordeaux a guvernului francez — nu a impeditu punerea la cale a mesurorilor emanate din Parisu, ci cu tota promptetia a facutu dispozițiunile necesare pentru intrunirea constituantei pe ziua din 15 Febr.

O norma electorală, publicată de întregă delegatiunea a guvernului, prescrie modalitatea pasirii la alegeri și de precauțiune contră traditorilor nazionali, dispune, ca toti membrii familiilor ce au domniut în Franța dela 1789 încôce, mai departe toti căți dela 1851 încôci au servitu lui Napoleone ca factori publici, ca senatori, prefecti, și cari au primitu candidatiuni oficiale, suntu lipsiti de dreptulu d'a poté fi alesi în constituante.

Durere însă, ca și în privința acestei măsuri este să se întemple unu conflictu cu partea regimului provisoriu din Parisu, fiindu ca de aceea parte înca s'au facutu dispozițiuni speciale în această cauză, dispozițiuni, ce diferu.

Preste totu, asiă se pare, ca — din Parisu, cu voia s'eu fără de voia, totu mereu se incurcă lucrurile. Delegatiunea din Bordeaux nu se informedia chiaru și regulatu nici despre cele mai momentose și întetitorie afaceri, și astfel prin neînțelegeri, conlucrarea armonica este periclitată și daunele publice dejă suntu necomensurabili!

Asiă ni spune o depesă a lui Gambetta, ca notificarea defectuoasă, ce a facutu Jules Favre despre armistiulu încheiatu, a fostu cauză de armata lui Bourbaki trebui să treacă în Helvetia și să depună armele, iera Garibaldi trebui să parascesca Dijonulu, celu aপরatu mai de unadi cu atăta bravura și sânge, în care apoi intrara prussii! Favre edeca n'a notificatu ca câmpulu de rebelu din resaritu nu este cuprinsu în tratatulu de armistiitu, și asiă din Bordeaux, bona fide, s'a facutu dispozițiuni că armatei republicane de acolo se-si sistedie operatiunile, pe cându armatele nemtiesci continuau ale lor și astfelu frumosu incongiurara și strimtorira pre francesi!

Intr'aceea Parisulu urma a se aprovizionă din toate părțile; iera cele ce se petrecu între Birmark

și Favre urma a remanē secrete. Atăta totuși se vede ca stipulațiunile cuprindu lucruri mari și concesiuni la cari nu se acceptă lumea. Nu numai ca toti oficialii garnisonei parisiene si-au pastratu armele, ci și o divisiune întreaga de linia a remasu înarmată, ma după cele mai noue sciri, și o fortareția din pregiurulu Parisului va remanē în stăpânirea francesilor; iera despre preliminariele de pace ce s'au combinatu în Versailles se respandescu chiaru faime fabuloșe, și — totu mai multe se afirmă ca pacea are să se încheie numai între beligeranti, fără vr'o intervenire a diplomatiei europene.

După liniile demarcatiunale, stipulate pentru armistiitu, au să remană cuprinse de nemti 25 de departamente întregi și cinci în parte, cu o poporațiune francesă de 12½ mil. de suflete. Adeca cam tocmai a treia parte din întregu teritoriulu Franței.

Atăta este ce pentru asta-data potemu aduce spre caracterizarea situațiunei în Franța. Celelalte evenimente din Europă abia merita a fi amintite la acestu locu.

Iera „Romanulu“ în acel-a-si obiectu dice următoarele :

Proclamațiunea lui Gambetta, pre care o resuma telegramă din Bordeaux ce publicămu mai susu, a venit a relevă ôre cum moralele struncinate prin ultimele sciri. Această proclamațiune are în adeveru o mare însemnatate. Otărira cu care ea vorbesca despre continuarea rebelului, s'eu despre o pace garantată prin integritatea Franței, ne dovedesce ca, supu convențiunea dela Versailles, se ascunde ce-va pre cari scirile primite pânăcum nu ni l'au pututu spune. Limbajulu ce țiene ministeriulu francez în ziua de 2 Februaru, atunci cându cunoscea și condițiunile armistiului și retragerea lui Bourbaki în Elvetia, ne face a speră multu. Elu ne da dreptulu a crede s'eu ca Franța s'a asigurat de concursulu, de alianța unor din puterile cele mari, pentru casulu cându Prussia aru începe condițiuni neacceptabile, s'eu ca, din contra, pacea, o pace onorabilă, este dejă asigurată. În ori ce casu, chiaru fără nici un'a din aceste condițiuni, proclamațiunea lui Gambetta ne dovedesce ca, deca Franța a pututu cadé victimă unor din guvernanti sei, ea-si rezerva, și pregătesce, putemu dice, pentru unu viitoriu care nu poté fi pré departatu, resbunarea sea, resbunarea umanității ultragiată, a civilizațiunei întinată.

bine; — în se intr'aceea ideă ca există unu Achilu, care lu poté astadi iuca omori pre Hector și dens'a, un'a dintre cele de frunte femei a le Troiei va puté deveni sclav'a vre unei grece! i provôca lacrimile în ochi. — Ce este aci? Bucuria și întristare le vedemu contopite într'un'a. Limbajulu a facutu pentru casuri de felulu acest'a procesu scurtu cu numirea, a disu ca astfelu de simțiminte suntu simțiminte meștecate.

Să luăm în se numai bine s'eu cum s'a dezvoltatu simțimentulu, asiă disu mestecatu, în casulu citatu mai susu și aflăm ca bucuria și întristarea se urmêza în acel-a-si modu cum amu vedutu la cele nemestecate. Contrastele vinu numai pré cu iutiela unulu după altulu, asiă încatu nu putemu trage margini între ele, și ni se pare ca cadu în unulu și acel-a-si tempu. Firesce ca și ideile curgu în casurile cându se produc simțimintele mestecate cu multu mai iute, și nu numai iute, dară în o legatură încatu trecerile dela un'a la alt'a numai e nimenea în stare a le urmări. Gôthe în Faustulu seu cariterisêza urmarea acest'a în modulu urmatoriu :

Cu fabrică de idei e că și cu o tiesetura, unde, cându apesi odata cu piciorulu se misca numai de cătu o miia de fire, suveic'a sbôra încôce și incolo, firele curgu nevedute și o lovitura face mii de insociri.*)

Nicairi în viața nu suntu reprezentate felulu acest'a de simțiminte că în amoru, cându acest'a înca e unu secretu alu inimii, cându buzele înca nu l'au pronunțiatu înainte vre-unui omu străinu, cându face că se sperze și să se îndoișca omulu întensulu. De aceea cu dreptu cuventu se poté dice ca declarările cele multe și cu ostentatiune de amoru nici odata nu suntu adeverate.

Până aici amu vedutu simțimintele numai de sine și pentru sine și încatu ele stau în legatură naturală cu ideile. Viața în se ne oferesce foarte multe alte împregiurări, cari influențiază asupr'a vieții spirituale preste totu și totu asiă și asupr'a simțimintelor. Dintre cele multe să cugetăm aici la sanetate, s'eu betegire, la etate, la secsu, la temperamentu, la influențele chimice, la anu tempuri, ba chiaru și la diferitele tempuri ce se succedu în 24 ôre ale unei zile și nopti, în fine chiaru și la situațiunea corpului.

Omulu sanatosu va fi totu-de-un'a mai multu vesel, pre cându celu beteagu mai multu morosu, posomoritu și dispusu la întristare. Si felulu morburilor are influența sea deosebită asupr'a simțimintelor. Cei ce patimescu de ficati și de splina suntu dispusi la simțiminte deprimatôrie. Lotze în psihologia medicinală a sea spune ca morburii cataralice, gastrice și urmările din racela stau în legatură cu dispozițiuni apatice, din cari nici distracțiunile cele mai placute și mai de petrecere nu pota alungă uritulu. Din contra dice acel-a-si Lotze, suntu unele morburii și mai cu s'eu în stadiile precursorie, în care iritarea atăta e de mare încatu și lucrulu celu mai neînsemnatu lu privesce cu interesu și îndata începție de densulu o multime de suvenirii, de speranție, de temeri și trece iute dela lacrimi la risu.

Cătu se atinge de etate, esperința ne arată naivitatea copilului; inclinarea spre lucruri ideale, melancholia plină de visuri și spre schimbarea simțimintelor la ômenii juni, stabilitatea în simțiminte la barbati, precându betrânii suntu în genere cam apatici cătra lucrurile din prezentu; inim'a lor i trage cătra timpurile trecute, dară câte odata cându se afla mai cu s'eu aproape de eternitate se afundă în viitoriu și prorocescu.

Secsulu se vede ca are mare influența asupr'a simțimintelor. Femeile, precum suntu și în privința nervilor mai similitore că barbati, suntu și în privința simțimintelor. Femeia preste totu și cea cultă cu deosebire e în stare a simți mai iute și mai siguru referințele vieții sufletesci

Salutăm dară această proclamațiune că unu bunu auguru, că unu presemnu fericitu pentru cauză cea mare a libertății, a nationalităților, a justitiei.

Cetimu următoarea cor. în „Albina“ :

Nu de multu, în lun'a trecută, dlu Szeremley, inspectorele regiun ung. de scôle din comitatulu Huniadori-Zarandu — a trimisu o epistola oficiosa în limb'a magiara dlu protopopu inspectorele scolaru alu scôleloru confessionali g. or. române, și directore alu gimnasiului român din Bradu, Moise Lazaru, prin care lu provôca a-i relatiună s'eu numitulu inspectore de scôle felu de felu de lucruri despre scôlele și invetiatorii nostri confessionali; — însă dlu protopopu și directore gimnasiale, precum sci din fonte siguru, nu multu s'a cugetatu, ci a trimisu transcrierea magiara inspectorelui magiaru îndereptu, cu aceea recercare romanêscă, că dlu inspectore magiaru, deca are ceva cu densulu se-i scrie în limb'a română, și nu de a dreptulu, ci prin consistoriulu respectiv, căci Domn'a sea că protopopu și inspectore scolaru alu scôleloru confessionale g. or. române cu dlu inspectore reg. mag. numai pre această cale poté stă în coatingere oficiosa! —

După mine dlu protopopu Moise Lazaru a procesu pré corectu, și aru fi foarte de doritu că toti protopopi și inspectori nostri de scôle confessionali să procedă asemenea; căci asiă, și numai asiă ni vomu poté scuti și mântui scôlele nôstre de pereciula ce le amenința prin inspectori de scôle ai regimului magiaru, — prin influențierea scôleloru comunale, — și prin . . . . sapienti pauca! —

Ilie.

Romania.

Situațiunea din țier'a acest'a o descriu „Inform.“ în următoarele :

Ministeriulu Epurênu s'a resturnatu prin intrunirea grupurilor liberale, devenite asiă majoritate în adunarea deputatiloru.

Dacă această intrunire aru fi fostu intrunire numai spre resturnarea unui ministeriu, importantia ei aru fi fostu minima. Insa noue ne place a crede ca aceste intruniri a avutu de scopu mai presusu

(psihice) prin intimitatea lor, decâtu barbati prin priceperea lor. De aceea viața unei femei e mai multu simțimentu decâtu a barbatului. De aci se explica ca ea pune pretiu asiă de mare în amoru s'eu iubire încatu acest'a umple viața ei spirituală întreaga. Aci trebuie să fiu bine întielesu. Amorul ce imple viața întreaga a femeii nu e acela ce produce epistole de amoru, poesii trimise pre furislu, pre bilete aromate, și asiă mai departe, ci amorul care este motivatorulu întregi vieți casnice, amorul, care lu îndemna la activitate, la pastrare, la creșterea copiiloru și cu unu cuventu la sustinerea viedei unei case, unei familie. De aci urmêza mai departe ca unu amoru gresitu e în stare să pu-tiasca viața întreaga a unei femei, pre cându unu barbatu în casuri de aceste gasesce destulă despăgubire în viața socială, politică, în arte, sciință și asiă mai departe. Barbatulu și face planu, pentru de a vietui după deusulu; femeia este domnita mai multu de dispozițiuni, pre cari le simte mai multu și abia și le poté motivă și poté din cauză acest'a în unele limbi se numesce secsulu celu debile. De însemnatu este ca simțimentulu la femeia anevioia degenerêza în afectu că la barbati, rôde în se cu atatu mai tare la inim'a ei. Această e partea cea nobilă a femeii prin carea este chiamată a îmblândi afectele barbatiloru și a abate dela sgomotulu celu rudu, spre care este inclinatulu barbatulu și alu aduce la viața familiară. Solomonu, de și a traitu cu atati seculi înainte de civilizațiunea modernă, a descriu în pildele sele destulu de frumosu chiamarea ce o are femeia din însusirea atinsa mai susu.

Aru fi se intercedem aici ceva despre influența temperamentelor. Ele au în sine descria influența, pentru ca sangviniculu e mai multu dispusu la bucuria, melancoliculu la întristare, flegmaticulu e indiferent și colericulu și în bucuria și în întristare e mai duratoriu decâtu toate temperamentele afara de melancolicu în întristare.

(Va urmă)

*) 's ist mit dem Gedankenfabrik
Wie mit einem Webermeisterstück,
Wo ein Tritt tausend Fäden regt,
Die Schifflin herüber hinüber schiessen,
Die Fäden ungesehen fließen —
Und ein Schlag tausend Verbindungen schlägt. —

